

he.wikipedia.org

אד הומינם אימפריטום – ויקיפדיה

5-7 minutes

טיעון־הוֹמִינִי אִימְפֵּרִיטוּם (מלטינית, argumentum ad hominem - Imperitum "טיעון לאדם הלא מוסמך"), הוא **כשל לוגי** שבו הדובר נמנע מלהתייחס לטענה על ידי כך שהוא תוקף את מי שהעלה את הטענה ומוריד מאמינותו, בטענה שהוא אינו מוסמך להחזיק בדעה בנושא המדובר. טיעון־אִד הוֹמִינִי אִימְפֵּרִיטוּם הוא מקרה מיוחד של טיעון **אד הומינם** הכשל הוגדר לראשונה על ידי **שמואל שפרלינג** במאמרו ***The Overuse and Misuse of 'Appeal to Authority'*** (2021).^[1]

הרעיון בבסיסו של הכשל הוא שבדיון אינטלקטואלי, הטיעון עצמו יותר חשוב מהמקור שמציג אותו, וצריך להישקל ללא קשר לזהות ולאיכות של המקור שלו[ולמידת ההסמכה והסמכות שלו בנושא]. בדומה לכשל אד הומינם הבסיסי.^[2], כאשר אדם א' מסית את הדיון תוך ניסיון לערער על אמינותו של אדם ב' במקום להתמודד עם הטענה שלו, אדם א' מבצע כשל לוגי. כאשר ניסיון ערעור האמינות שנעשה על ידי אדם א' מתבצע בעזרת הטיית סמכות, בנוגע לחוסר הכשירות של אדם ב', אדם א' מבצע את הכשל הלוגי של טיעון לאדם הלא מוסמך.

מבנה[עריכת קוד מקור | עריכה]

טיעון־הוֹמִינִי אִימְפֵּרִיטוּם יכול להתבצע בצורה של טיעון ישיר או מרומז, ופעמים רבות מוצג בצורה של שאלה או **שאלה רטורית**, ובאופן ציני.

המבנה הבסיסי של טיעון־הוֹמִינִי אִימְפֵּרִיטוּם הוא:

1. החינוך הרשמי, הידע וההסמכה (דוקטור\רופא\פרופסור וכו') של אדם א', בהקשר לנושא הדיון, מועלים בספק על ידי אדם אחר.
2. לכן, אין לאדם א' את הזכות להביע דעה בנוגע לנושא הדיון.

דוגמאות [\[עריכת קוד מקור | עריכה\]](#)

שני אנשים [משה ומרים] מנהלים דיון בנוגע לבריאות הציבור:

משה: "אני חושב שהוראת משרד הבריאות בנוגע ל X היא שגויה מפני שהיא פוגעת בזכויות אדם והיא לא תגרום לירידה בתחלואה."
מרים: "לא ידעתי שאתה רופא. אתה אפידמיולוגי אולי? איפה עשית את התואר, בהארורד?"

שני אנשים [משה ומרים] מנהלים דיון בנוגע לידיעה ששמעו בטלויזיה:

מרים: "המצב מפחיד מאוד. הממשלה חייבת לנקוט בכל האמצעים בכדי להשתלט על המצב, גם אם זה יפגע בחלק מהאוכלוסייה. עכשיו לא הזמן לזכויות אדם, זה הזמן לפעולה."

משה: "לדעתי הידיעה שראינו בטלויזיה היא מוגזמת מאוד ואף שקרית. חקרת את הנושא, והנתונים שהם מציגים הם לא נכונים. הם מראים מצגת שווא של המציאות. חוץ מזה, צריכים לשמור על זכויות אדם בכל מצב, ובמיוחד במצבי חירום- כי זה המבחן האמתי למוסריות של חברה ולעומק השורשים של זכויות האדם שלה."

מרים: "המחקר שעשית? אז עכשיו אתה עיתונאי חוקר? לא ידעתי. ומהם המקורות שלך? אתה לא מאמין לערוץ "אמת לעם" שמשדר 24/7 ומאושר על ידי משרד התקשורת ומשרד האמת כבר שנים?"

משה: "נושא הדיון זה לא ההסמכה שלי כחוקר, בואי נתרכז בעובדות ובהיגיון. אני לא "מאמין" בצורה עיוורת לאף מקור מידע, אלא מנסה לבחון כל ידיעה וכל טענה לגופה. הנה, אני יכול להראות לך את המקורות שלי ותנסי לשפוט בעצמך."

מרים: "ממש לא מעניין אותי ואני לא מוכנה לראות את המקורות הלא אמינים

שלך. הם לא מאושרים ע"י בודקי העובדות של ספר הפנים, וגם לא ע"י משרד האמת."

הפעם משה נתן מענה לכשל הלוגי של מרים, בכך שהוביל את הדיון[מההתקפה האישית על חוסר ההסמכה-ההכשרה שלו בנושא] חזרה למהות העניין- לנושא ולטענות. לאחר מכן למרבה הצער, מרים לא הייתה מוכנה להתגבר על הטיית הסמכות שלה [ובכך להסתכן ביציאה מ**בועת הפילטר** שלה ולחוות דיסוננס קוגניטיבי כמחיר של חקר האמת האובייקטיבית] ולבדוק מידע ממקור שאינו "מאושר" ע"י גורמי הסמכות.

השימוש הלגיטימי בטיעון של פנייה לאדם הלא מוסמך[\[עריכת](#)

[קוד מקור](#) | [עריכה](#)]

במצבי חירום, כאשר זמן הוא גורם עיקרי בתהליך קבלת ההחלטות, מתקבל על הדעת להקשיב רק לדעות של אנשי המקצוע המוסמכים בתחום הנדון. למשל, אם במהלך ניתוח בחדר הניתוחים, עובד ניקיון או אדם אחר שאינו בעל הכשרה רפואית מצליח להתקרב למנתח ומנסה להביע את דעתו ולתת עצה בנוגע לאיך להתקדם עם הניתוח, זה לגיטימי לבלום את הניסיון שלו על ידי פנייה לכישורים- להסמכה או לסמכות שלו בנושא, ולשאול אותו אם הוא רופא או נירוכירורג. אם לעומת זאת, האנשים האלו היו נפגשים לשיחה אינטלקטואלית על שיטות ניתוח כירורגי, היה יכול להיות מעניין לשמוע את דעתו של אדם חסר הכשרה בתחום [אולי הוא גאון, אולי במקרה קרא מחקר חדשני שאחרים לא קראו, אולי הוא יצירתי מאוד ויש לו רעיונות חדשניים]. במקרה כזה, ניסיון להשתיק אותו על בסיס זה שהוא לא מוסמך בתחום היה נחשב לכשל הלוגי מסוג אד הומינם אימפריטום. לכן, הדחיפות בזמן חירום הוא הגורם המאפשר שימוש לגיטימי בטיעון לאדם הלא מוסמך, אך יש להיזהר ולהיות מודעים למקרי חירום מהונדסים, אשר מאפשרים לאנשי הסמכות או למוסדות לדכא את דעותיהם ולהשתיק את קולם של אנשים שונים.

ראו גם[\[עריכת קוד מקור](#) | [עריכה](#)]

- [אד קונסקוונטיאם](#)
- [אד בקולום](#)
- [הרעלת בארות](#)
- [להרוג את השליח](#)
- [עקרון החסד](#)
- [טל קיסם מבין שיניך טל קורה מבין עיניך](#)
- [Whataboutism](#)

קישורים חיצוניים [\[עריכת קוד מקור | עריכה\]](#)

- החלק הראשון של מאמרו של [שמואל שפרלינג](#) "[השימוש המוטעה בפנייה לסמכות](#)", מתורגם לקריאה מקוונת (בעברית)